

Att problemmäkla förändring i offentlig sektor

En studie om Social Impact Bonds i Sverige från ett
aktörsperspektiv om inramning, problem och lösningar.

Abstract

Why certain decision-making actors frame different conditions as problems within policymaking depends on various political factors. However, in the end, these actors aim to attract attention and cause change. The actors who produce these problem frames can from a theoretical point of view be perceived as problem brokers.

A new model, titled Social Impact Bonds, has during the past years attracted several actors in Sweden to advocate change within the public sector. Primarily with wishes to utilise more evidence to achieve more efficient and desirable outcomes. Consequently, this study aimed to investigate which problems SIBs intend to solve, according to actors in the role as problem brokers. From this theoretical angle, this study analysed the involved actors in implemented, ongoing, and pre-studied SIB-projects in Sweden by identifying how they frame problems and which solutions SIBs provides to solve them. By utilising a qualitative content analysis and material produced from the involved actors, the findings show that the actors frame the public sector with deficiency to manage and solve major societal problems. Foremost due to its lack of not working evidence-based and not together with actors from other sectors who also possesses valuable knowledge and experience.

Nyckelord: problemmäklare, aktörsperspektiv, social impact bonds, förändringstryck, offentlig sektor

Antal ord: 9608

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Motivering av forskningsproblem.....	2
1.2	Syfte och frågeställning.....	3
1.3	Avgränsning	4
1.4	Disposition	4
2	Teori och kontext	5
2.1	SIBs i teori och praktik.....	5
2.2	Tidigare forskning	6
2.2.1	Om SIBs	6
2.2.2	Om förändringstrycket inom offentlig sektor.....	8
2.3	SIBs: ett fall av vad?	9
3	Analytiskt ramverk.....	10
3.1	Aktörsperspektiv: problemmäklare	10
3.2	Inramning av problem	11
3.2.1	Kunskap.....	12
3.2.2	Värderingar.....	13
3.2.3	Känslor	14
3.3	Ramverkets analytiska funktion	14
4	Metod	15
4.1	Kvalitativ innehållsanalys	15
4.2	Operationalisering	16
4.3	Val av material och fall	18
5	Analys.....	19
5.1	Aktörerna.....	19
5.2	Problemmäklarnas probleminramning	20
5.2.1	Offentlig sektor klarar inte av stora samhällsfrågor.....	20

5.2.2	Ekonomiska och mänskliga vinster.....	23
5.2.3	En förändringsledningsmodell, inte en finansieringsmodell.....	25
6	Diskussion och slutsats	27
7	Referensförteckning.....	29
7.1	Elektroniska källor:	30

1 Inledning

”The phrase ”an idea whose time has come” captures a fundamental reality about an irresistible movement that sweeps over our politics and our society, pushing aside everything that might stand in its path.”

- John W. Kingdon (2014, 1)

Hur kommer det sig att olika problem och idéer plötsligen dyker upp? Frågan kan i olika avseenden avvisas, eftersom problem eftersträvas att definieras för att sin tur lösas och få politisk uppmärksamhet (Knaggård 2015, 451). Innan faktiska problem existerar kan de betraktas vara förhållanden som väntar på att bli definierade och uppmärksammade av någon eller flera (Knaggård 2015, 452). Varför någon väljer att inrama ett förhållande som ett problem kan i sin tur bero på flertalet faktorer som samspelar, och vanligtvis kan problemet vara paketerat med lösningar som ska uppnå det önskvärda. Problem kan även ta olika former, somliga är mer enskilda medan andra berör allmänheten i högre utsträckning och utspelar sig inom beslutsfattande arenor som i riksdag, regering, kommuner eller media. Sådana problem kan exempelvis vara utbildning, sjukvård, integration eller varför inte den pågående covid-19-pandemin (DN 2020; Krisinformation.se 2021). Följaktligen konkurrerar olika idéer och modeller för att lösa samtida problem, och bakom dessa verkar olika aktörer som är särskilt drivande för att få sin tala hörd och sina idéer placerade på den politiska agendan. Syftet bakom detta driv kan variera, men huvudsakligen vill aktörerna i slutändan få beslutsfattare att acceptera det adresserade problemet och understryka att något bör göras (Knaggård 2015, 452). Med andra ord, att problemmäkla.

En idé och en modell som till synes har fått relativ lite uppmärksamhet i Sverige och inom den statsvetenskapliga disciplinen är **Social Impact Bonds** (härefter SIBs), på svenska sociala utfallskontrakt (Widehed 2018). SIBs är en ekonomisk och sociopolitisk innovation som innebär att privata finansiärer med riskkapital finansierar sociala åtgärder inom den offentliga sektorn tillsammans med statliga organ. Modellen bygger på att nå utfallsbaserade resultat genom att förmedla välfärdstjänster utifrån mätningar, bedömningar och utvärderingar av sociala effekter och insatser. Om utfallet och framgång uppnås kan finansiärerna erhålla ekonomisk vinning enligt avtal, parallellt kan den offentliga sektorn i sin tur göra stora besparingar för att samtidigt generera resultat genom mer effektivitet, innovation och evidensbaserat arbete (Roy m.fl. 2017, 3; Sinclair m.fl. 2021, 13-14). Policyfokuset omfattar således tillvägagångsätt som den offentliga sektorn kan sakna eller brista i. Med det sagt kan SIBs även betraktas ha tydliga inslag av New

Public Managements (NPM) grundidéer om att låta den offentliga sektorn styras likt den privata (se Hood 1991). Det kan till och med påstås att SIBs tar avstamp i en rörelse som sträcker sig bortom vad vissa kallar NPM. Likväl kan SIBs eventuellt användas av förvaltningen som idé för att besvara den kritik som brukar yttras om att vara en stelbent och trög byråkrati som inte släpper in adekvat kompetens eller nya arbetssätt (Fraser m.fl. 2018, 9).

Tillsammans med privata aktörer, forskningsinstitut, riskkapital och evidens utvecklade Norrköpings kommun Sveriges första SIB mellan år 2015 och år 2020 (Norrköping 2020, 2). Det fullbordade SIB-projektet fokuserade på att minska återplaceringen av ungdomar och unga vuxna i HVB-hem. Således eftersträvade projektet att förbättra gruppens hälsa och skolresultat (SHIC 2019; Norrköping 2020, 2). För närvarande pågår olika projekt och samarbeten i landet för att implementera fler SIB-projekt. Projekten är bland annat inriktade mot psykisk ohälsa, hemlöshet och sjukfrånvaro (SHIC 2021).

Mot denna inledande bakgrund väcks många intressanta frågor. Hur kommer det sig att just dessa aktörer är involverade i SIBs, och varför drivs SIBs för att hantera frågor om återplacering som annars hanteras av kommun och myndigheter? Mer precist, hur definierar de nämnda aktörerna sociala förhållanden som problem och hur ska SIBs användas för att lösa dessa?

1.1 Motivering av forskningsproblem

Varför just SIBs bör studeras i Sverige grundar sig huvudsakligen i att det föreligger ett principiellt intresse att studera hur aktörer driver förändring inom offentlig sektor. SIBs kan i detta sammanhang därför ses som ett fall av en ytterligare kraft som efterfrågar mer förändring inom offentlig sektor för att generera mer effektivitet, resultat och evidensbaserat arbete (Hall 2020, 171-172; Sinclair m.fl. 2021, 17). Aktörsperspektivet är med anledning av detta särskilt intressant eftersom aktörer verkar för att inrama förhållanden som problem som i sin tur är i behov av lösningar. Varför dessa problemformuleringar sker kan i sin tur bero på olika faktorer som är intressanta att undersöka. Framför allt hur de gör det och genom vilken inramning (Knaggård 2015, 451). Således ligger inte intresset i vad som utmärker aktörerna, utan snare vad de gör för att väcka uppmärksamhet och orsaka förändring.

Förändringstrycket inom offentlig sektor har sedan NPM:s intåg i Sverige under 1980- och 1990-talen varit påtagligt i olika avseenden (Ehn & Sundström 2020, 17-18). Avsides olika debatter om NPM existerar fortfarande kritik mot dagens förvaltning genom ett narrativ som pekar på en stelbent och trög byråkrati som sällan släpper in adekvat kompetens. Förändringstrycket efterfrågar därmed mer innovation som kan effektivisera offentlig sektor genom mer evidensbaserat

arbete. Från denna aspekt är SIBs särskilt intressanta att studera utifrån ett aktörsperspektiv eftersom finansieringsmodellen just sägs erbjuda vad förvaltningen idag brister - enligt dess förespråkare.

För närvarande existerar relativt lite statsvetenskaplig forskning om SIBs i Sverige, däremot finns det en stor mängd forskning i andra länder, särskilt i Storbritannien (Fraser m.fl. 2018; Sinclair m.fl. 2021, Roy m.fl. 2017). I synnerhet existerar relativt lite forskning om fenomenet från ett aktörsperspektiv om probleminramningar, eftersom den teoretiska infallsvinkeln är förekommande i vetenskapsdominerade områden som klimatförändringar (Knaggård 2015, 462).

Följaktligen eftersträvar denna uppsats att vara kumulativt bidragande genom att öka förståelsen för hur aktörer driver förändring genom probleminramningar, och inom offentlig sektor genom SIBs som ett fall av detta. Framför allt vill studien rikta fokus mot hur SIBs motiveras utifrån ett aktörsperspektiv. Även om fokuset är riktat mot det specifika, syftar uppsatsen att uttala sig om det allmängiltiga vilket är hur aktörer problematiserar förhållanden som är i behov av lösningar utifrån probleminramningar. Med denna generaliserande ambition är uppsatsen väl medveten om allt inte kan förklaras, dock kan studien ses som ett bidrag till en mer generell diskussion om aktörers ageranden.

Med det sagt berör forskningsproblemet aktörer inom offentlig och privat sektor, som bevisligen är involverade i SIBs, samt beslutsfattare. Därtill berör forskningsproblemet även Sveriges befolkning som i slutändan mottar välfärdstjänster mot hur den offentlig sektorn väljer att styra sina medel och sitt fokus.

1.2 Syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med denna uppsats är att undersöka förändringstryck inom offentlig sektor utifrån ett aktörsperspektiv. Uppsatsen vill genom SIBs, som ett fall av förändringstryck inom offentlig sektor, undersöka i detalj hur förändring drivs och hur aktörer problematiserar förhållanden som är i behov av lösningar. Genom att studera aktörer i samband med SIBs vill uppsatsen i synnerhet undersöka hur förhållanden inramas som problem utifrån aktörer som agerar som problemmäklare utifrån Knaggårds (2015) teori om problemmäklare och inramning. Detta kommer huvudsakligen att genomföras genom att studera aktörer som problemmäklare, och utifrån deras probleminramningar identifiera hur SIBs ämnar lösa de inramade problemen. Materialet som analyseras är inhämtat från olika aktörers utsagor om implementerade, planerade och förstuderade SIB-projekt. Medan den använda metoden utgörs av en kvalitativ textanalys med hjälp av teorin som analysverktyg.

Mot denna syftesformulering eftersträvar denna uppsats att besvara följande frågeställning:

- *Vilka problem ämnar SIBs lösa enligt aktörer som agerar i rollen som problemmäklare?*

1.3 Avgränsning

Uppsatsen är tidsmässigt avgränsad till att studera SIBs i Sverige från då modellen först blev implementerad, Norrköping år 2015, tills idag år 2021 då SIBs fortfarande diskuteras och planeras av olika aktörer. Uppsatsen är geografiskt avgränsad till Sverige.

Som ovan nämnt tar denna uppsats utgångspunkt från ett aktörsperspektiv. Aktörer och organisationer kan i detta hänseende skapa en begreppsproblematik som i sin tur kan orsaka förvirring i hur de olika begreppen kan definieras. Studien har i detta avseende valt att definiera aktörer som den eller de som aktivt agerar eller handlar (Guyard 2010, 65). Detta kan såväl vara en individ eller flera från en organisation som agerar, eller i egenskap av en organisationer som väljer att handla och agera. Emellertid är inte det huvudsakliga intresset riktat mot vad som utmärker aktörer i studien, utan snarare vad de gör i praktiken. Detta kommer att redogöras i studiens analytiska ramverk (3).

1.4 Disposition

Det inledande avsnittet (1) är med detta anmärkt avslutat. Härnäst följer ett teori- och kontextavsnitt (2) som först behandlar SIBs i teori och praktik, därefter sätts studien och dess aktörsperspektiv i ett sammanhang som relateras till tidigare forskning och det förändringstryck som idag existerar inom Sveriges offentliga sektor. Därefter presenteras studiens analytiska ramverk (3) om aktörer som problemmäklare och deras probleminramningar. I samband med ramverkets analytiska funktion följer sedan studiens metod (4), vilket inbegriper mer om teori, val av material, val av fall, operationalisering och textanalys som metod. Efter detta följer en analys (5) där studiens empiri och analysverktyg sammanstrålar för att undersöka studiens ställda syfte och frågeställning. Avslutningsvis kommer studiens analyserade empiri diskuteras och besvaras i diskussion och slutsats (6). Litteratur och inhämtat material kan överskådas i referensförteckning (7).

2 Teori och kontext

I vad som följer kommer SIBs först definieras mer ingående för att frambringa förståelse för läsaren hur finansieringsmodellen fungerar i teori och praktik. I resterande del av detta avsnitt kommer tidigare forskning om SIBs och förändringstrycket inom den offentliga sektorn diskuteras för att belysa vad SIB är ett fall av.

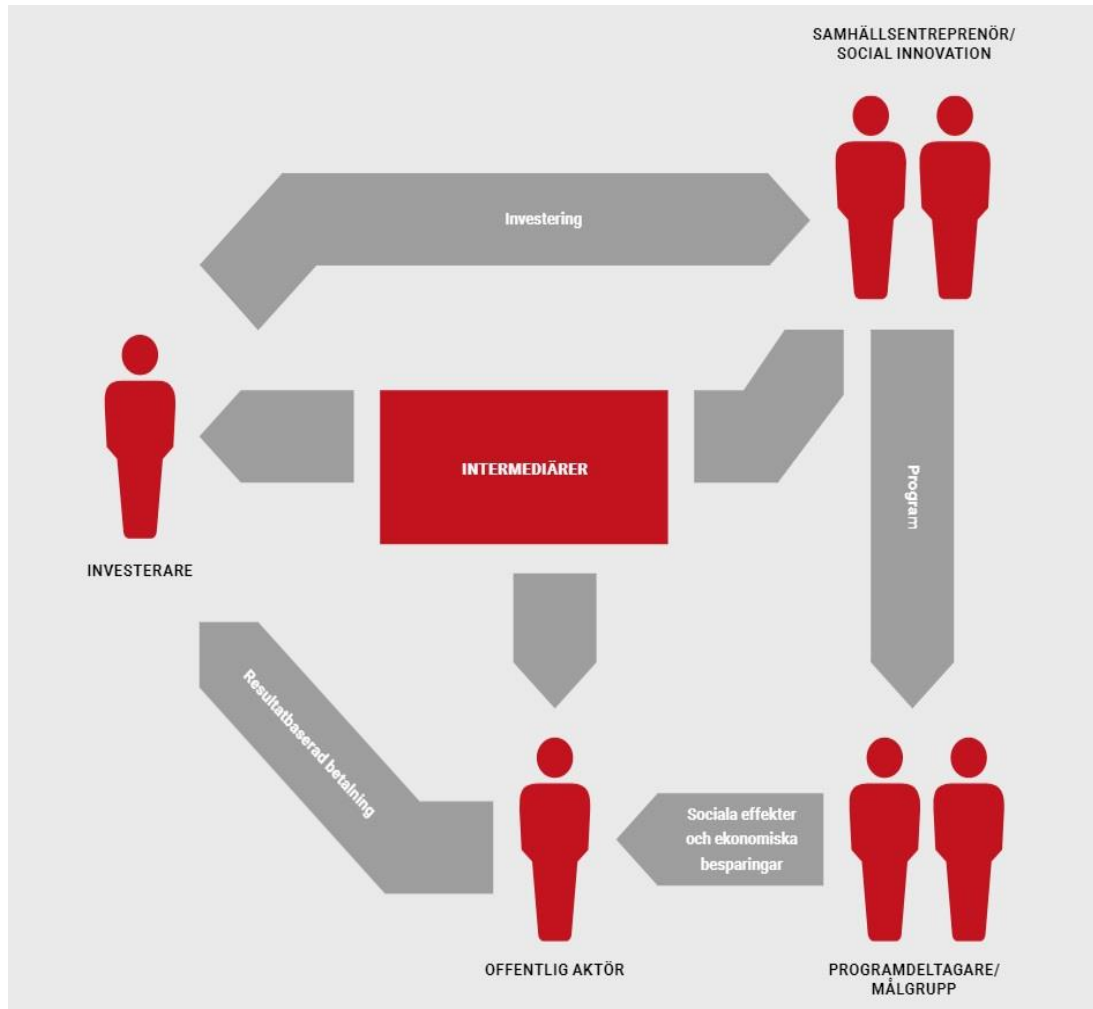
2.1 SIBs i teori och praktik

SIBs kan definieras olika och modellen nämns oftast i sammanhang om eller tillsammans med social innovation, socialt entreprenörskap, sociala investeringar, effektmätningar, PPP (Public Private Partnership) och IPS (Individual Placement and Support) (RISE 2021; Uppdrag Psykisk Hälsa 2021). I en teknisk bemärkelse är SIBs inte en obligation (bond) som i den finansiella världen. Det är snarare en variant av ”Payment by Result” (PbR) som introducerades av den brittiska Labour-regeringen år 2009. Detta innebär att SIBs endast utbetalar ekonomisk vinning till investerarna när ett specificerat socialt utfall är uppnått, följaktligen bär finansiären en liknande risk som vid en kapitalinvestering (Roy m.fl. 2017, 3). Därför kan begreppet SIB delvis vara missvisande eftersom modellen inte följer den finansiella logiken likt i en obligation (Fraser m.fl. 2018, 4).

Vidare består SIBs av ett organiserat arrangemang mellan stat (även benämnd som kommissionär eller offentlig aktör), tjänsteleverantör, investerare och en medlande intermediär (Roy m.fl. 2017, 3-4; Fraser m.fl. 2018, 4). Den femte parten, som även kan anses vara involverad, är den målgrupp inom befolkningen som mottar tjänsten för att uppnå utfallet.

Kommissionären är vanligtvis ett centralt eller lokalt statligt organ, exempelvis en kommun, som ansvarar för att nödvändiga och relevant välfärdstjänster är tillgängliga för målgruppen (Fraser m.fl. 2018, 3-4; Roy m.fl. 2017, 3-4). Tjänsteleverantören levererar i sin tur de efterfrågade tjänsterna, detta kan göras av kommissionären själv eller av en privat aktör. Vidare bidrar finansiären med hela eller stora delar av kostnaden för tjänsterna. I utbyte för risk och åtagande kan finansiären erhålla avtalad vinst om det specificerade målet i form av sociala utfall är uppnådda. Intermediärerna är delaktiga genom att utveckla projektet och säkra avtal med kommissionären. Utöver det säkrar de kapital från finansiärerna, och ser till att projektet fullbordas med hänsyn till samtliga parter.

Eftersom SIB fokuserar mycket på utfall är det även vanligt att en utomstående aktörer kan anlitas för att utvärdera och mäta effekterna av de tilltagna åtgärderna genom att studera vad som hade inträffat om tjänsterna inte levererades. För att förstå finansieringsmodellen illustrativt, se **Figur 1**.

Figur 1: SIBs illustrerat. Källa: Fryshuset (2018, 9-10) ”Social Impact Bond i svensk välfärd”. (hämtad: 2021-05-10)

2.2 Tidigare forskning

2.2.1 Om SIBs

SIBs kan ur förespråkarnas perspektiv beskrivas som en ömsesidig vinst (Roy m.fl. 2017, 5; Sinclair m.fl. 2021, 11-12). För förvaltningen kan modellen innebära besparingar med hjälp av investerare som tillskjuter eget riskkapital. Genom att

arbeta mer utfallsbaserat kan förvaltningen tvingas arbeta mer effektivt mot vad som fungerar utifrån evidens, vilket i sin tur kan resultera i mer effektivitet och innovation av skattebetalarnas pengar. För den privata sektorn innebär modellen att näringslivet uppmuntras att delta och bidra med hänsyn till dess finansiella instrument och innovativa karaktärsdrag. Sammantaget är modellen och samspelet mellan näringsliv och förvaltning ett tekniskt svar till sociala problem

Emellertid har tidigare forskning riktat kritik mot SIBs. I synnerhet har SIBs setts och analyserats som en ytterligare kraft som vill öka takten av företagisering och privatisering av offentlig sektor. Således identifieras SIB som ännu ett uttryck av NPM, eftersom det möjliggör och främjar marknadsprinciper inom offentlig sektor (Roy m.fl. 2017, 5-6). Ur ett ännu bredare perspektiv kan SIBs inte bara ses som ett fall av NPMs grundprinciper om att låta den offentliga sektorn styras likt den privata som först formulerades av Christopher Hood (1991). Snarare kan SIBs ses som ett policyfenomen som tar avstamp i en rörelse som efterfrågar mer mätningar, evidens och effektivitet som kan resultera i tydligare utfall inom offentlig sektor. Därmed pekar rörelsen på att dagens stelbenta och tröga byråkrati inte levererar (Sinclair m.fl. 2021, 17).

I ”*Narratives of Promise, Narratives of Caution: A Review of the Literature on Social Impact Bonds*” av Fraser m.fl. (2018) identifieras tre tydliga narrativ om SIBs vid genomgång av 38 publicerade akademiska texter. En av dessa är ett narrativ om hur förvaltningen är i behov av reformer. Främst med anledning av dess allvarliga brister i hur välfärdsförmedlandet är designad i form av leverans och ansvar. Hittills har den förvaltningen varit oförmögen att åtgärda detta, och i sin tur sociala problem. Därför menar förespråkare av SIBs att mer marknadsprinciper i form av dess värderingar och tekniker borde främjas mer för att åtgärda förvaltningens problem. Särskilt beträffande konkurrens och social entreprenörskap (Fraser m.fl. 2018, 9).

SIBs medbringande av marknadsprinciper inom offentlig sektor kan av vissa ses som en fördel, men kritiker pekar på att detta förhållningssätt utgörs av ”wicked problems”¹ (Sinclair m.fl. 2021, 12). Detta innebär att modellen vill lösa problem som egentligen inte går att lösa genom direkta och kortsiktiga åtgärder på grund av dess komplexitet, i stället kräver sådana problem transformerande åtgärder som är anpassningsbara. Genom att standardisera sociala förhållanden som mätbara enheter riskerar därför SIBs att förenkla det som annars är väldigt komplext (Sinclair m.fl. 2021, 13). Förenklingen blir dessutom ännu mer motiverad med hänsyn till att ekonomisk vinning kan erhållas. Transformerade åtgärder omfattar i stället sociala innovationer som tar fasta på användardeltagande genom att förbättra förmågan för de som är missgynnade i samhället. Svaret på sociala problem ska därför inte vara tekniska som i SIBs, utan transformerade (Sinclair m.fl. 2021, 15).

---

¹ För mer om ”wicked problems”, se Rittel, W.J. Horst & Webber, Melvin M. (1973). Dilemmas in a General Theory of Planning i *Policy Sciences* 4 (2), 155-169.

Således ”passar produkten inte marknaden” eftersom det ofta handlar om människor, och inte handelsvaror (Roy 2017 m.fl. 6; Sinclair m.fl. 2021, 18).

2.2.2 Om förändringstrycket inom offentlig sektor

NPM:s intåg i Sverige kom först under 1980- och 1990-talen och genererade i ett antal omfattande åtgärder i Sverige. Styrningsidéen grundar sig huvudsakligen i att näringslivet och företaget är normbildande för offentlig sektor, och skillnaderna mellan de olika sektorerna inte är särskilt viktiga (Ehn & Sundström 2020, 17-18). Vad som är nämnvärt är att NPM är ett analytisk begrepp som innefattar ett antal olika förvaltningspolitiska reformer i flera länder, således har NPM kommit att utvecklas i nya karaktärsdrag. Likväl pekar Ehn & Sundström i Statskontorets forskningsantologi från 2020 på att NPM har resulterat i två huvudkategorier av åtgärder inom Sveriges offentliga sektor: ”marknadisering” och ”managementisering”.

Marknadisering innebär att statens verksamhet har koncentrerats till ”kärnverksamheter” som endast omfattar vissa uppgifter och roller, parallellt har verksamheter som har ansetts vara konkurrensbara förts över till marknaden. Detta har bland annat resulterat i att verksamheter som tidigare utfördes av staten nu även utförs av privata aktörer, trots att dessa verksamheter fortfarande är offentligt finansierade (Ehn & Sundström 2020, 19). Ett märkbart exempel på marknadisering är Sveriges nuvarande skolväsen som har sin historia i Socialdemokraternas kommunalisering av skolan i slutet av 1980-talet, samt den borgerliga regeringen som efterträdde med avregleringar och skolpeng till privata aktörer (Lewin 2020). Managementisering innebär i stället den styrfilosofi som idag benämns som mål- och resultatstyrning. Staten har följaktligen inspirerats av en hel begreppsapparat från näringslivet som inbegriper allt från produktivitet och resultatkostnader till indikatorer och kunder (Ehn & Sundström 2020, 20-21).

Vad dessa åtgärder har orsakat är svårt att fastställa precis, men vad som kan konstateras är att förändringstrycket mot offentlig sektor har varit påtagligt. Vissa kritiker menar att åtgärderna har resulterat i en organisatorisk och identitetsmässig fragmentering inom offentlig sektor, främst eftersom det offentliga alltmer vill efterlikna företag samtidigt som staten delegerar och granskar (Ehn & Sundström 2020, 23). Något som även tidigare forskning har pekat på som en konsekvens av detta förändringstryck är vad Hall (2020) benämner ”managementbyråkratin”. Hall menar att den kritik som riktats mot byråkratin som stel och krånglig grundar sig i att offentlig sektor vill efterhärma företag som leder till ännu mer byråkratikritik. Den sistnämnda kritiken omfattar just hur dagens utspridda byråkrati inom offentlig sektor, med hjälp av konsult hjälp, har genererat managementbyråkratin. En av de huvudsakliga problemen med detta fenomen är att stora besparingar har gjorts inom offentlig sektor till förmån för effektivitet och ökad användning av privata aktörer i form av konsulter och managementstrategier.

Således har en maktförskjutning skett såväl inom offentlig sektor som till privata aktörer (Hall 2020, 171-172). Detta är även något som Furusten (2020) betonar genom att peka på konsekvenser av ökad konsultanvändning inom offentlig sektor.

2.3 SIBs: ett fall av vad?

Mot bakgrund av tidigare forskning inom SIBs, och den litteratur som har studerat ”marknadiseringens” och ”managementiseringens” framväxt i Sverige, pekar mycket på att SIBs är ett fall av en rörelse som utgörs av aktörer som vill uppnå förändring inom offentlig sektor. Samtidigt är det tydligt att SIBs även har inslag av vad offentlig sektor har idag avseende den privata sektorns begreppsapparat, influenser och målstyrning. SIBs involverar dessutom aktörer från olika sektorer.

Tidigare forskning har lagt vikt vid SIBs konsekvenser och effekter, men som inledningsvis nämndes vill denna studie fokusera på hur involverade aktörer driver SIBs och vilka problem finansieringsmodellen ämnar lösa. För att möjliggöra denna infallsvinkel kommer det analytiska ramverket presenteras härnäst.

3 Analytiskt ramverk

För att analysera hur SIBs motiveras för att orsaka förändring inom offentlig sektor kommer ett aktörsperspektiv om problemmäklare och deras probleminramningar användas.

Konceptualiseringen har sin grund i Kingdons (2014) Multiple Streams Framework (MSF) och framing-teori² (Baumgartner & Mahoney 2008). Dock kommer Knaggårds (2015) konceptualisering av problemmäklare och deras probleminramningar användas, främst eftersom hennes ramverk tar fasta på hur och vad aktörer gör för att inrama förhållanden som problem som i sin tur är behov av lösningar. Probleminramningar består i olika utsträckningar av *kunskap*, *värderingar* och *känslor*, men kan variera beroende på vilken aktör som fyller rollen som problemmäklare.

3.1 Aktörsperspektiv: problemmäklare

Hur ett givet problem blir definierat och uppmärksammat beror på flertalet faktorer. Till att börja med existerar inte ett eller flera problem förrän någon eller några definierar dem, innan detta är de endast förhållanden (Knaggård 2015, 452). Skillnaden mellan förhållanden och problem beror huvudsakligen på att problem är något som vi, eller någon annan, bör göra någonting åt. Gemeneman definierar förhållanden som problem genom att jämföra nuvarande omständigheter med sina värderingar och uppfattningar om önskvärda tillstånd, t.ex. genom att uppmärksamma hur ens eget land presterar jämfört med annat, eller genom att kategorisera olika subjekt framför andra (Knaggård, 452). Men problem skiljer sig åt, somliga problem berör en viss individ, grupp eller en del av samhället, medan andra är betydligt mer allmänna och i behov av skarpa samt direkta åtgärder i form av tid, resurser och uppmärksamhet.

Den sistnämnda varianten av problem drivs för att fånga allmänhetens och beslutsfattares uppmärksamhet. Enligt Kingdon (2014) drivs dessa problem av aktörer som kan benämnas policyentreprenörer (Kingdon 2014; 180-181; Knaggård 2015, 452-453; Béland & Howlett 2016, 223). Dock menar Knaggård (2015) att konceptualiseringen av policyentreprenörer lägger för mycket fokus på vad som

---

² I denna uppsats används inramning och inramningsteori i stället för framing-teori.

utmärker dessa aktörer i form av egenskaper, nätverk och resurser i stället för hur de möjliggör eller begränsar hur problem definieras i praktiken. Kingdon (2014, 165-166) definierar här policyentreprenörer som individer eller grupper inom och utom beslutsfattande arenor som presenterar ett redan färdigt paket av problem och lösningar för beslutsfattare. Om de lyckas placeras problemet på den politiska agendan, om inte kan de försöka sälja in samma paket vid ett senare tillfälle, i ett annat sammanhang eller sammankoppla den aktuella policyn med andra problem.

Emellertid är problemdefinitioner och hur policys framställs två olika analytiska processer (Knaggård 2015, 451). När dessa processer sammanstrålar påverkar problemdefinitioner vilka policys som är möjliga att driva, samt vilka aktörer och institutioner som kommer att bli involverade och intresserade av problemet. När väl ett eller flera policyalternativ kan bli sammankopplade med flera olika problemdefinitioner kan policyentreprenörer välja vilket problem som ska framställas.

Men genom att endast fokusera på processen som innefattar vilka problem som väljs riskerar man att missa processen bakom hur förhållanden blir inramade och varför. Här introduceras *problemmäklaren* av Knaggård (2015, 452-453).

Problemmäklaren, eller problemmäklande, är en roll som aktörer nyttjar för att inrama förhållanden som allmänna problem, därefter arbetar dessa aktörer för att få beslutsfattare att acceptera inramningarna. Vad som är särskilt viktigt att belysa är att dessa aktörer inramar förhållande som allmänna problem med ett strategisk syfte: beslutsfattare ska acceptera och i slutändan göra någonting åt det definierade problemet (Knaggård 2015, 452). Vem som kan vara en problemmäklare är likt vem som kan vara en policyentreprenör (Kingdon 2014, 165-166; Béland & Howlett 2016, 223). Dock är fokuset snarare riktat mot vad problemmäklare gör i sin roll, i stället för vilka egenskaper som utmärker de som aktörer. Således skapar de förutsättningar för hur problem inramas och sedan framställs.

3.2 Inramning av problem

Inramning är den övergripande process som inbegriper vad problemmäklare gör. Varför inramning används i stället för problemdefinition beror på att inramning inbegriper en process till skillnad från ett tillstånd (Knaggård 2015, 454). Dock existerar olika uppfattningar och faktorer i samband med hur inramningen kan ske och i vilket typ av sammanhang.

Inom inramningsteorin kan man skilja mellan två olika perspektiv (Knaggård 2015, 453; Baumgartner & Mahoney 2008, 435). Det första omfattar ett fokus på individnivå, i synnerhet hur individer uppfattar sin värld och omgivning för att sin tur inrama problem, men även hur olika inramningar påverkar individers

uppfattningar av problem. Det andra perspektivet har ett aggregerat fokus på kollektivet i stället för individen, antingen genom hur media påverkar allmänheten eller hur ett antal olika aktörer i samband agendasättning och beslutfattande inramar problem. Emellertid finns risker vid användning av endast ett perspektiv i processen. Att studera inramningsprocessen på endast individnivå begränsar möjligheten att belysa hur förändringar sker på den kollektiva nivån i samband med inramning. Samtidigt kan ett fokus på den aggregerade nivån vara oförmögen att förstå de faktorer som leder fram till en kollektiv inramning, eftersom den individuella nivån även måste uppmärksammas för att frambringa förståelse (Baumgartner & Mahoney 2008, 436). Trots denna brist är det aggregerade perspektivet att föredra i samband med ett fokus på aktörer.

I praktiska termer använder problemmäklare *probleminramningar* (Knaggård 2015, 454-455). Probleminramningar inbegriper något förenklat vad problemet handlar om, vem som är ansvarig och varför någonting bör göras. Denna förenkling kan dock bli problematisk eftersom olika inramningar är i olika former och storlekar, men vad som är väsentligt är att inramningen måste vara empiriskt baserad. Inramningsprocessen innebär vidare att uppmärksamma eller välja en aspekt, uppfattning, utvärdering eller lösning framför en annan. Således blir förhållanden inte bara ett allmänt problem, utan ett särskilt allmänt problem.

En central del av probleminramningar och problemmäklare är *ägandeskap* (Knaggård 455). Detta innebär kort att inramning är en pågående process där olika aktörer konkurrerar om rollen som problemmäklare för att sin tur dominera uppfattningen av ett problem eller flera. Således kan problem komma att omramas ("reframing"), och sammankopplas med nya policyalternativ.

Ägandeskap är en central del inom inramningsteori och problemmäklare, dock ska nämnas att detta inte är det huvudsakliga fokuset i studien utan snarare vilken probleminramning aktörer väljer att använda och vad den utgörs av.

Vad som avgör problemmäklarens påverkan och probleminramning kan studeras genom att fokusera på problemmäklaren, publiken och inramningen (Knaggård 2015, 458), men innan dess bör man ha klart för sig vad probleminramningen består av och vart fokuset är riktat. Enligt Knaggård (2015) består samtliga probleminramningar av *kunskap*, *värderingar* och *känslor* i olika utsträckningar. Dock kan balansen mellan dessa faktorer variera. Vem som är problemmäklare avgör hur balansen ter sig genom vilken publik som problemet riktar sig mot och vilket problemområde som är i fokus (Knaggård 2015, 455). Nedan redogörs vad probleminramningar kan bestå av och relationen mellan de olika.

3.2.1 Kunskap

Kunskap inom probleminramningar är väsentliga för att informera om vad problemet omfattar, men även för att basera förhållanden på någon typ av kunskap. Emellertid kan kunskap ta olika former, och vissa former kan anses väga tyngre än

andra. Vetenskaplig kunskap kan ses som den mest auktoritativa formen, eftersom denna typ betraktas vara neutral och kapabel att bedöma olika alternativ. Dock kan detta ideal om neutralitet brista (se Gluckman 2018, 92). Vad som är centralt i detta sammanhang är att problemmäklaren kan använda vetenskaplig kunskap för att stärka deras inramningars giltighet, främst med anledning av dess auktoritativa egenskaper (Knaggård 2015, 456). Med sådan kunskap avses den som produceras genom vetenskaplig forskning via universitet eller liknande institutioner, eller individer med utbildning från dessa institutioner (Boswell 2009, 23-24).

Avsides vetenskaplig kunskap kan problem inramas utifrån byråkratiska erfarenheter eller genom professionell kunskap (Knaggård 2015, 456). Detta innebär att inramningen inte är baserad på vetenskap, utan på en viss population som arbetar med det aktuella förhållandet. En åldrande befolkning inramas exempelvis till stor del av människorna som arbetar inom sjukvård och med äldre personer.

Den sista formen av kunskap är lokal kunskap som upplevs av vardagligt folk, både individuellt och kollektivt (Knaggård 2015, 456). Denna typ har i jämförelse med vetenskaplig kunskap en lägre status vid inramning av problem. Men när vetenskaplig kunskap brister i att frambringa förståelse av ett problem vid inramning kan lokal varianten användas. I synnerhet kan även denna form av kunskap vara central för att motstå accepterade inramningar, således kan alternativa uppfattningar av ett problem dyka upp och möjliggöra alternativa policys.

3.2.2 Värderingar

Förutom att förstå problemet måste inramningen vara grundad i idéer om värderingar, vilket innebär varför vi borde bry oss om problemet (Knaggård 2015, 456-457). Inramningens värderingar understryker varför problemet är viktigt och vem som är ansvarig för problemets uppkomst. För att koppla problemet till värderingar kan problemmäklaren informera om vad som är hotat av förhållandet, eller vad som är i behov av skydd. Emellertid kan värderingar vara generella och svåra att argumentera emot, medan andra kan vara mer ideologiska. Utbildning kan exempelvis förstås som ett problemet kopplat till frihet eller jämlikhet.

Problemmäklare kan i samband med värderingar skilja sig åt vid användning av probleminramningar, somliga kan vara mer bekväma att använda värderingar medan andra undviker värderingar (Knaggård 2015, 457). Med det sagt kan de komma att vara mer effektiva än kunskap för att få en probleminramning accepterad, främst för att de är mer allmängiltiga i högre utsträckning.

3.2.3 Känslor

De emotionella faktorerna inom probleminramning kan dels bestå av negativa känslor vid tal om förluster, dels av positiva känslor vid tal om vinster (Knaggård 2015, 457). Dessa kan i sin tur omfatta olika effekter, bland annat kan emotionella faktorer inom inramningar bidra till att problemet uppfattas mer brådskande. Genom att anspela på rädsla och påskyndande kan problemet förflyttas högre upp på agendan, således kan mer uppmärksamhet riktas mot problemet.

Likt värderingar kan känslor fylla en effektiv funktion för att få beslutsfattare och allmänheten att acceptera en probleminramning (Knaggård 2015, 457). Om det finns en begränsad kunskap om förhållandet kan känslor även fungera som komplement för att motivera handlingar och åtgärder i samband med problemet.

3.3 Ramverkets analytiska funktion

Sammanfattningsvis omfattar ramverket hur problem blir inramade i en process med ett strategiskt syfte. Mer specifikt hur aktörer i rollen som problemmäklare använder probleminramningar för att nå beslutsfattare och allmänheten. Det beskrivna ramverket kommer fylla en konsumerande funktion i studien (Esaïsson m.fl. 2017, 42-43).

Detta innebär att SIBs i Sverige kommer vara fallet, och fallet av förändringstryck inom offentlig sektor från ett aktörsperspektiv. Genom att se aktörer som problemmäklare och undersöka deras probleminramningar eftersträvar uppsatsen att identifiera vilka problem som ämnas lösas med hjälp av SIB. Analysverktyget kommer operationaliseras i följande metodavsnitt (4), men innan detta bör något sägas om teorins användning och fokus.

Som nämndes i 3.2 är ägandeskap en central del inom konceptualiseringen och teorin, dock är inte detta huvudfokus utan snarare det i det ovan nämnda stycket. Dessutom bör nämnas att Knaggård (2015, 457) även fokuserar på vad som avgör om problemmäklare är framgångsrika eller inte utifrån olika faktorer. Det gör inte denna studie, utan det centrala är vilka problem SIBs ämnar lösa enligt problemmäklare och deras probleminramningar. Enligt Knaggård är denna konceptualisering och detta perspektiv särskilt applicerbart på vetenskapsdominerade områden som klimatförändring, i synnerhet hur aktörer inramar problem under tidigare stadier (Knaggård 2015, 462). Detta kan SIBs anses vara i Sverige eftersom det första projektet implementerades 2015 (Norrköping 2020, 2). Emellertid är SIBs ännu inte fokuserat på klimatförändringar, däremot utgörs SIBs av ekonomisk och social vetenskap. Således kan studien även anses göra ett bidrag till hur teorin kan användas på ett annat vetenskapsområde.

4 Metod

För att besvara frågeställningen ”*Vilka problem ämnar SIBs lösa enligt aktörer som agerar i rollen som problemmäklare?*” har studien använt och valt olika tillvägagångssätt. Dessa har gjorts för att undersöka och analysera hur aktörer använder SIBs, som ett fall av förändringstryck inom offentlig sektor, för att problematisera förhållanden som är i behov av lösningar.

Dessa tillvägagångssätt redogörs för och motiveras i detta avsnitt, främst i syfte att beakta intersubjektivt (se Esaisson m.fl. 2017, 25; Teorell & Svensson 2007, 54). Således vill avsnittet visa metodisk transparens för att frambringe förståelse för de val som gjorts, men även för utomstående som besvara samma frågeställning med samma tillvägagångssätt. De huvudsakliga val som gjorts inbegriper innehållsanalys och operationalisering, samt val av material och fall.

4.1 Kvalitativ innehållsanalys

Denna studie har valt ett kvalitativt angreppssätt för att besvara frågeställningen. Varför detta, och inte kvantitativt angreppssätt, beror huvudsakligen på att studien vill befinna sig nära fenomenet och empirin för att förstå verkligheten ur ett aktörsperspektiv genom SIBs i Sverige som ett fall av förändringstryck inom offentlig sektor (Teorell & Svensson 2007, 10-11). Således ser inte studien en kvantitativ metod och ett deduktivt förhållningssätt som lämpligt. I stället vill nya insikter utvecklas och erhållas ur aktörernas egna utsagor och hur de inramar verkligheten utifrån deras probleminramning.

Av denna anledning valde studien att använda en kvalitativ innehållsanalys för att systematiskt bryta ner och kategorisera delar av materialet (Boréus & Kohl 2018, 50), för att i sin tur besvara vilka problem SIBs ämnar lösa enligt aktörer i rollen som problemmäklare. Huvudsakligen tillåter metoden en fördjupad analys genom att låta kategorier växa fram under arbetets gång utifrån förutbestämde teman eller forskningsfrågor. Det förutbestämde i denna studie är, förutom frågeställningen, de analysverktyg som nedan operationaliseras utifrån Knaggårds (2015) konceptualisering av problemmäklare och deras probleminramning. Innehållsanalysen innebär vidare tolkning av text och den meningsskapande processen. Text kan följaktligen uttryckas i skriven och talad form, vilket studien att dra nytta av genom att studera aktörernas utsagor muntligt och skriftligt (Boréus & Kohl 2018, 51; Esaisson m.fl. 2017, 211). Innehållsanalysen kommer vidare

användas för att finna mönster i det relativt stora materialet som användas för att identifiera aktörernas probleminramning, och i sin tur besvara vilka problem SIBs ämnar lösa. Detta kräver en grovsortering i breda kategorier, dessa kategorier kommer utgöras av kunskap, känslor och värderingar, som enligt Knaggård (2015) alla probleminramningar består av i olika utsträckningar³. Balansen mellan dessa kan variera beroende på vem som är aktör och vem som är publiken (Knaggård 2015, 455). Detta kommer beaktas genom att ta hänsyn till om aktörerna är privata eller offentliga samt om aktörerna explicit uttalar sig om någon publik. Det nämnda kommer användas som manuell kodning (jmf. Borés & Kohl 2018, 58).

Möjlig kritik mot valet av innehållsanalys inbegriper inte endast tolkningsproblematik och subjektiva tendenser, utan även varför inte intervjuer genomfördes för att besvara frågeställningen.

Det är givetvis problematiskt att garantera full vetenskaplig objektivitet eftersom tolkningen är färgat av utföraren, antingen medvetet eller omedvetet. Likaså beträffande uppsatsens slutsatser, dock är detta kroniskt för all samhällsforskning (Esaïsson m.fl. 2017, 228). För att åtgärda detta så gott som möjligt har studien försökt att en öppenhet mot materialet utifrån operationaliseringen, och samtidigt låtit detta tillsammans med frågeställningen styra analysen. För att stärka objektiviteten kommer citat inkluderas i analysen. Det är samtidigt nämnvärt att det använda materialet är tillgängligt att hämta och granska för den som önskar (se 7 Referensförteckning)

Varför intervjuer inte genomfördes beror huvudsakligen på att det är många aktörer som är involverade med SIBs i Sverige, dessutom med olika verksamhetsområden och representationer. Detta skulle följaktligen tagit lång tid och krävt resurser som denna uppsats inte ger utrymme för. Intervjuer hade varit optimalt, men däremot finns det mycket material producerat om SIBs av de involverade aktörerna i Sverige vilket är fördelaktigt för en kvalitativ innehållsanalys (Boréus & Kohl 2018, 56-57).

4.2 Operationalisering

Genom att operationalisera det analytiska ramverket genereras studiens analysverktyg. Detta för att hitta de passager i materialet som är av relevans och intresse, samt för att ställa rätt frågor till materialet för att uppnå god validitet och vägleda studien mot att besvara frågeställningen (Esaïsson m.fl. 2017, 56, 212, 216). Operationaliseringen är gjord genom att förstå samtliga aktörer involverade i SIBs som problemmäklare. Att vara involverad i SIBs innebär att aktören har varit delaktig i ett implementerat SIB-projekt, eller ett planerat eller förstuderat sådant.

---

³ Ej att missuppfattas med de kategorier som växer fram under analysen.

Vidare är operationaliseringen gjord utifrån aktörernas probleminramning som består faktorerna: *kunskap*, *värderingar* och *känslor* (se Tabell 1). Dessa faktorer utgörs i sin tur av innehåll som studien kommer undersöka för att identifiera hur aktörerna inramar förhållanden som problem, och hur SIBs ämnar lösa dessa enligt aktörerna. Faktorerna är samspelande, vilket innebär att de inte utesluter varandra, dock kan de variera som tidigare nämnts.

Tabell 1: Operationalisering av problemmäklarnas probleminramning.

Probleminramningar	Innehåll
Kunskap	<ul style="list-style-type: none"> - Vetenskaplig kunskap - Byråkratisk/professionell kunskap Och/eller - Lokal kunskap
Värderingar	<ul style="list-style-type: none"> - Varför publiken borde bry sig - Under hot eller i behov av skydd - Generella eller ideologiska värderingar
Känslor	<ul style="list-style-type: none"> - Negativa känslor: tal om förluster - Positiva känslor: tal om vinster - Tal om rädsla - Tal om påskyndande

Denna operationalisering är vägledande för analysen och det är genom dessa analysverktyg materialet kommer tolkas, men tolkningsproblematiken bör uppmärksammas ytterligare.

Balansen mellan snävhet och bredd är ofrånkomligen svår i samtliga studiers operationaliseringar, eftersom undersökningar arbetar både på ett teoretiskt och ett operationellt plan (Esaïsson m.fl. 2017, 58). Självfallet kan en påpeka att generella eller ideologiska värderingar är brett, men detta är enbart gjort utifrån denna studies analytiska ramverk om problemmäklare och probleminramningar (Knaggård 2015). Detta kan orsaka en översättningsproblematik, men genom att vara ännu snävare kan studien riskera att tappa sitt fokus och frångå syftet. Därför har uppsatsen i allra högsta grad eftersträvat en försäkrad förståelse om aktörernas och materialets sammanhang.

4.3 Val av material och fall

Materialet som ligger till grund för analysen består av dokument och webinariums som är producerade av aktörer som har varit involverade i att framställa implementerade, pågående eller planerade SIB-projekt. Som nämndes i ”Inledning”(1) är Norrköpings SIB-projekt det enda fullbordade i Sverige, således är mycket av materialet inhämtat från projektets involverade aktörer. För att göra det mer representativt, och för att stärka studiens reliabilitet (Esaïsson m.fl. 2017, 64), har material från andra pågående eller förstuderade SIBs inhämtats. Materialet är publicerat mellan 2016 och 2021, därtill varierar olika dokument och webinariums i storlek. Dock har inte materialets storlek betydelse eftersom studien inte har en jämförande ambition, snarare vill studien systematiskt ta fram de passager i materialet som är av relevans och intresse genom att grovsortera.

Med referens till 3.4 är teorin och konceptualiseringen av problemmäklare och probleminramning konsumerande. Genom att teorikonsumera vill studien identifiera vilka problem SIBs ämnar lösa enligt problemmäklare i fallet. Fallet är således det primära valet, medan faktorerna för att besvara frågeställningen är sekundära (jmf. Esaïsson m.fl. 2017, 42-43). Vad SIBs är ett fall av har redan diskuterats i avsnitt 2, men varför SIBs i Sverige valdes som fall för att undersökas var strategiskt (jmf. Teorell & Svensson, 82-84). Valet gjordes med anledning av att SIBs inom Sverige kan anses vara ett påtagligt fall av ett förändringstryck inom offentlig sektor, och i synnerhet hur olika aktörer vill driva förändring genom problem och lösningar. Även om fokuset är riktat mot det specifika, SIBs och dess aktörer i Sverige, vill studien på ett generellt plan uttala sig om det allmängiltiga, vilket är hur aktörer vill skapa förändring genom hur de problematiserar förhållanden som är i behov av lösningar (jmf. Esaïsson m.fl. 2017, 28). Med denna generaliserade ambition vill studien bidra till en mer generell diskussion om aktörer och deras probleminramningar till en högre abstraktionsnivå än bara det empiriska fenomenet (jmf. Teorell & Svensson 2007, 44-45). Bidraget är inte endast riktat till tidigare forskning om SIBs och utvecklingen inom offentlig sektor, utan även till framtida forskning och ett samhälleligt samtal om välfärd, offentlig sektor och aktörer. Studien är med detta sagt medveten om att allt inte kan påvisas i det valda fallet, men önskar vara bidragande.

5 Analys

I **Tabell 2** framgår vilka aktörer som ingår i analysen, deras verksamhetsområden och vilka SIB-projekt aktörerna har varit eller är involverade i. De kategorier som strukturerar denna analys identifierades under den genomförda innehållsanalysen.

5.1 Aktörerna

Tabell 2: Involverade aktörer i SIBs.

Aktör	Verksamhetsområde	SIB-projekt
Leksell Social Ventures (LSV)	Socialt investeringsbolag	Norrköpings kommun Hässelby-Vällingby stadsförvaltning
Research Institute of Sweden (RISE) & Social Health Impact Center (SHIC)	Statlig forskningsinstitut. SHIC är ett initiativ från RISE, finansierat av Vinnova.	Norrköpings kommun Hässelby-Vällingby stadsförvaltning Botkyrka och Örnsköldsvik
Sveriges kommuner och Regioner (SKR) – Uppdrag Psykisk Hälsa (UPH)	Arbetsgivar- och medlemsorganisation för Sveriges 290 kommuner och 21 regioner.	Norrköpings kommun Hässelby-Vällingbys stadsförvaltning Botkyrka och Örnsköldsvik
Fryshuset – Institutet för sociala effekter (ISE)	Stiftelse/Ideell organisation. ISE är en kunskapsplattform som syftar att främja social innovation och investering	Klippan kommun
Lumell Associates	Konsultbolag med inriktning mot välfärdssektorn	Norrköpings kommun
HealthNavigator	Strategisk kommunikationsbyrå	Norrköpings kommun
Stockholms stad	Kommun	Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltning
Norrköpings kommun	Kommun	Norrköpings kommun.

5.2 Problemmäklarnas probleminramning

5.2.1 Offentlig sektor klarar inte av stora samhällsfrågor

I boken och rapporten ”Social Impact Bond i svensk välfärd” av Fryshuset (2018) betonas det att SIBs främsta fördel omfattar en lösning på den mest grundläggande problematiken i Sveriges välfärdssystem:

”... ett system som inte är konstruerat för förebyggande och tidiga insatser. Den problematiken ska ses i relation till att stora samhällsfrågor som psykisk ohälsa, segregation och utanförskap, trots stora insatser till enorma kostnader, har en accelererande ökning. Idag går stora delar av den offentliga budgeten till att reagera och reparera problem som redan har uppstått istället för att identifiera, agera och styra resurserna till förebyggande insatser. SIB-modellen har ett inbyggt ramverk för att både möta upp den akuta insatsen och låta kunskapen genom insatsen övergå i ett långsiktigt förebyggande arbete.” - Fryshuset (2018, 14)

Enligt Fryshuset klarar inte dagens välfärdssystem dagens stora samhällsfrågor, eftersom systemet arbetar med insatser som reagerar och inte med preventivt socialt arbete som SIBs gör (Fryshuset 2018, 7). Fryshuset styrker detta påstående genom att hänvisa till att en stor del av forskarvärlden även är i eniga i detta. Även VD Johan Oljeqvist delar med sig av sina personliga erfarenheter efter många års kontakt med politiker och tjänstemän inom offentlig sektor. Enligt dessa är preventivt socialt arbete både mer kostnadseffektivt och mer humant (Fryshuset 2018, 7)

Hur offentlig sektor ska förändras bygger emellertid på andra kunskaper, som i sin tur ska åtgärda dess brister och samtida sociala problem.

Kunskap ska enligt denna aktör växa fram direkt under den akuta insatsen, men även långsiktigt. Kunskapsöverföringen skapas och sker genom att offentlig sektor, som beställare av förändring, får det beskrivit för sig av en extern aktör om vad som måste göras för att nå de formulerade effektmålen (Fryshuset 2018, 14). Genom att den externa aktören beskriver hur det ska göras, utifrån metoder och arbetsformer, sker systemförändring. Avsides detta betonar Fryshuset att offentlig sektor måste öppna upp för andra aktörer, bland annat intermediärer, utförare och investerare. Genom ett sådant samarbete kan samtliga aktörer dela med sig av ny kunskap och erfarenheter (Fryshuset 2018, 14-15).

För att få tillräckligt med kunskap om vilka sociala insatser som krävs måste målgruppen som mottagare undersökas under en längre arbetsprocess (Fryshuset 2018, 16). Som aktör betonar Fryshuset även att det finns ett ökat intresse för att upphandla effekt, men kunskap saknas. Detta beror bland annat på att t.ex. kommuner inte förstår den underliggande logiken i en SIB (Fryshuset 2018, 22). Aktören pekar på att det saknas kunskap om kravställning utifrån effektmått, att

utförare saknar vana av att visa på evidens och sammantaget att kommuner saknar vana av att skapa utfallsbaserade avtal. Således menar Fryshuset att det krävs mycket kunskapsbyggande innan SIBs tar fart (2018, 23).

Fryshusets uppfattning av kommuners ovana var något Norrköpings kommun bröt i samband med deras SIB-projekt. Inför denna SIB framtogs insatsen med hjälp av forskning och kunskap om målgruppen (SKL m.fl. 2016; SHIC 2019). Aktörerna som var involverade undersökte då två olika utfallsmått, förändrade skolprestationer och socialtjänstkostnader, utifrån en historisk jämförelsegrupp (Norrköping 2020, 7). Därtill skapades ett insatsråd av aktörerna som skulle arbeta direkt och effektivt med målgruppen, i stället för förebyggande. Insatsgruppen bestod av ett tvärprofessionellt team med bland annat socionomer, pedagoger och terapeuter (Norrköping 2020, 5). Det är något Ing-Marie Wieselgren, projektchef hos SKR UPH, även tar upp under ett webinarium 2020 och betonar vikten av arbete:

”De (kommunen) hade många placerade barn, och många av barnen omplacerades och fick flera olika placeringar under sin ungdomstid. Och det här innebar både att det blev sämre resultat för individerna, men också högre kostnader för kommunen. Så här hade vi ett behov, det här behovet hade vi fått fram genom att göra en massa olika analyser och titta på deras siffror fram och tillbaka.” – SKR & UPH, Ing-Marie Wieselgren (2020-09-28)

Under Fryshusets pilotstudie av SIBs 2015 av bland annat Klippan kommun uttrycktes ett behov av organisering från näringsliv och civilsamhälle. Detta stimulerades genom ”Mötesplats för social innovation” på Malmö Högskola som bidrog med mer kunskap (Fryshuset 2018, 26). Vid tal om samhällsutmaningar, under den dåvarande flyktingkrisen, blev Fryshuset medvetna om vad SIBs kan tillföra och lösa:

”I Sverige är det av tradition offentlig sektor som med skattemedel ska finansiera sociala insatser för grupper i behov av förändring. I den förändrade samhällsbilden under flyktingtillströmningen ökade kravet på nya lösningar samtidigt som trycket ökade på våra skattemedel. SIB i sin konstruktion hade som vi såg det svaret dels på hur samverkan mellan olika sektorer skulle organiseras, dels hur den skulle skapa förutsättningar för social innovation samt hur det skulle kunna finansieras. SIB handlar i hög grad om att använda våra skattemedel rätt.” – Fryshuset (2018, 27)

När LSV ställer sig frågan ”Varför utfallsbaserade sociala investeringar i välfärden?” i deras halvvägsutvärdering av Norrköpings SIB, framställs offentlig sektor med liknande problem (LSV 2019, 7).

Enligt investeringsbolaget utmanas offentlig sektor av en demografisk utveckling som driver ökande kostnader och sämre måluppfyllelse. Det handlar i grund och botten om hur vi hushållar med samhällets resurser för att garantera allmännyttan samt den enskildes grundläggande rättigheter och behov (LSV 2019, 7). Den största begränsningen och bristen i offentlig sektor för att hantera detta är innovation, som ska öka måluppfyllnaden och reducera behovet av resurser. Enligt LSV beror detta på tre systematiska utmaningar som omfattar ökande komplexitet i utförande och styrning av offentlig verksamhet (se **Figur 2**).

LSV, som även var finansiär i Norrköpings SIB-projekt, menar samtidigt att SIBs utvecklar en ny marknad som kan resultera i lösningar och arbetsmetoder för att rå på sociala samhällsproblem som ofta undgår de offentliga verksamheternas organisationsförmåga (LSV 2019, 11). Genom att erbjuda offentlig sektor kapital kan innovation ges till det som idag brister i sektorn, just en ”värld av potentiella lösningar och leverantörer som kan organiseras för att rå på svåra sociala problem” (LSV 2019, 11).

Genom tydligare ledarskap, balans av intressen och ännu mer samverkan kan utmaningarna angripas och resultera i lösningar. Aktörernas probleminramningar kan i samband med det som uppmärksammas relateras mycket till kunskap, men också till värderingar och känslor.

Enligt aktörerna besitter offentlig sektor ovana och brister i att förstå SIBs logik och svar på det huvudsakliga inramade problemet, vilket främst är att dagens välfärdssystem inte klarar av stora samhällsfrågor genom att reagera med insatser. Denna inramning är dels baserad på vetenskaplig kunskap, dels utifrån professionell och byråkratisk kunskap om upplevda erfarenheter i samverkan med offentlig sektor. Lokala kunskap är inte förekommande i lika hög utsträckning, utan representeras vid tal om Norrköpings lokala förhållanden med barn och unga. Vem som är aktörernas publik uttalas inte explicit, men utifrån utsagorna kan publiken både vara de målgrupper som behöver insatser samt offentlig sektor som mottar kritik.

Offentlig sektor måste följaktligen släppa in andra aktörer för att få mer kunskap och innovation, vilket i sin tur kan leda till mer effektiv användning av samhällsresurser och tydligare resultat av dessa resurser. Detta är inte bara efterfrågat med hänsyn till effektivitet och mer samarbete, utan det handlar också om, som LSV nämner, den enskildes grundläggande rättigheter och behov. Således är de konstaterade problemen i behov av skydd och visar tendenser på att dagens förhållningssätt till samtida samhällsproblem kan hota detta. Genom SIBs är det enligt aktörerna tal om flertalet vinster, parallellt vad offentlig sektor kan komma att förlora om SIBs inte används, nämligen sämre måluppfyllelse, ökande kostnader och att våra skattemedel inte används rätt.

1 Komplexa problem utmanar och ger möjligheter till ledarskap

Dagens sociala problem utmanar det offentliga möjlighet till ledarskap. Komplexa samhällsproblem ställer stora krav på ledarskap att utveckla detaljerad insyn i offentlig sektors olika verksamheter. Till detta kommer utmaningen att skapa direktiv som driver samordning utan att underminera viktiga gränsdragningar i välfärdens organisering.

2 Innovation i välfärden är en balanskonst

Likt organisationer i andra sektorer har offentlig sektor utmaningen att balansera olika intressen, prioriteringar och målbilder i förändringsarbete. Ett skarpt diplomatiskt öga, tydligt ledarskap och samlande mål krävs för att lyckas implementera nytänkande och nya arbetssätt.

3 Verklig samverkan är svårt att åstadkomma

Komplexitet kräver samverkan: Samhällsproblemets komplexitet, som i fallen med utbildning, integration eller psykisk hälsa, är större än vad en ensam aktör eller sektor klara av enskilt. Samverkan mellan offentlig, idéburen och privat sektor är nödvändigt för att kunna åstadkomma koordinerade insatser som spänner över organisatoriska silos samt ställer höga krav på pragmatiska och individuellt anpassade interventioner.

Figur 2. LSV:s tre systematiska utmaningar av offentlig verksamhet. Källa: LSV (2019, 7) ”*Socialt utfallskontrakt i Norrköping: Utvärdering halvvägs.*”

5.2.2 Ekonomiska och mänskliga vinster

Inför Norrköpings, och Sverige första, SIB-projekt 2015 marknadsförde kommunen, SKR, LSV och HealthNavigator att projektet inte bara skulle uppnå ekonomiska vinster, utan även mänskliga sådana (SKL m.fl. 2016; Norrköping 2020, 2). Med ekonomiska vinster såg aktörerna att kommunen hade möjlighet att göra omfattande besparingar i socialtjänstkostnader genom att arbeta mer evidensbaserat under direkta insatser, främst med hjälp av att LSV finansierade insatserna. Insatserna i denna SIB fokuserade på att målgruppen, barn och unga, skulle minska i återplaceringar i HVB/SiS samt förbättra sina skolprestationer. Därav kallas de mänskliga vinster (Norrköping 2020, 2).

I SHIC:s rapport ”Förbättrat stöd till utsatta barn och unga” intervjuas samtliga aktörer om deras erfarenhet i samband Norrköpings SIB-projekt (SHIC 2019). Kommunen menar att barn och ungdomar som placeras i HVB/SiS-hem har fått ett mer kraftfullt och likvärdigt stöd, i jämförelse med vad som var möjligt tidigare (SHIC 2019). Därtill har det externa intresset från finansörer och intermediär motiverat arbetet. I rapporten framgår även att insatserna är

kostnadsdrivande, men detta beror sannolikt på att kvaliteten nu är högre i både undervisning och hantering av målgruppen.

Utifrån de nämnda aktörernas erfarenhet och uttalanden, både innan och under projektets gång, kan två värderingar identifieras om varför man borde bry sig om de problem som SIBs behandlar, ekonomiska och mänskliga. Dessa värderingar kan anses vara generella snarare än ideologiska, trots att mänskliga vinster inbegriper mycket. Som nämndes ovan i samband med kunskap brister offentlig sektor i att leverera lösningar för olika samhällsproblem, men i Norrköpings projekt har både ekonomiska och mänskliga vinster eftersträvats. Det är alltså tal om vinster från aktörernas utsagor, vilket också kan relateras till känslor i probleminramningen. Det visar således på tendenser att såväl samhället som beslutfattare borde bry sig om vad SIBs tillför. Inte nog med att målgruppen, enligt aktörerna, får det bättre socialt. Därutöver finns ekonomisk vinning i att hantera samhällsproblem på detta vis. Således bör mer uppmärksamhet riktas mot vad SIBs kan lösa och tillföra. Detta är något som LSV (2019) betonar genom att konstatera att insatsen i Norrköping har lett till 40 kommunbesök, 12 förfrågningar från kommuner och nya projekt. Därtill har partiledare, investerare och organisationer visat intresse för modellen (LSV 2019, 12).

På tal om SIBs framtid och rekommendationer är LSV övertygade om att denna modell är en viktig del för att säkra framtidens välfärd. Aktören noterar även i samband med Norrköpings projekt att:

”... denna modell slår hål på myten att det inte går att få bättre resultat tillsammans med lägre kostnader i välfärden, för både beställare och finansiär.” - (LSV 2019, 17)

Samtidigt rekommenderar LSV att se värdet av utfall:

”SE VÄRDET AV UTFALL När fokus hamnar på utfall undviker vi den klassiska fallgropen i välfärdsarbete – att på förhand försöka slå fast vilken resursallokering eller vilka aktiviteter som ska leda till resultat. Med betalning för resultat kan alla inblandade aktörer hålla ögonen på ett gemensamt mål, men öppna för flexibilitet och anpassning kring hur vi organiserar oss för resultat.” - (LSV 2019, 18)

I enlighet med offentlig sektors brister med innovation, ovana och evidens kan såväl välfärdsarbets problematik som samtidens samhällsproblem lösas genom att tillskjuta kapital för resultat som motiverar, enligt LSV. Genom att fler aktörer samarbetar kan kunskap genereras och problemen lösas, eftersom det inte går att få bättre resultat med lägre kostnader.

Värdet ”utfall” kan i detta sammanhang sammankopplas till ekonomiska vinster och ännu en gång bekräfta att mer uppmärksamhet, av både näringsliv och offentlig sektor, borde riktas mot vad SIBs kan lösa – dagens samhällsproblem och välfärdssystemets brister. Det främst för att vi annars hamnar i den klassiska fallgropen i att inte leverera resultat med samhällets resurser.

5.2.3 En förändringsledningsmodell, inte en finansieringsmodell

Under de båda webinariumen ”Samverkan genom sociala utfallskontrakt” (2020-09-28) och ”Sociala investeringar – lärdomar från Sveriges första sociala utfallskontrakt och andra exempel” (2021-03-12) deltar bland annat aktörerna RISE & SHIC, LSV, SKR-UPH och Stockholm stad. Individerna som uttalar sig under webinariumen har bland annat roller som projektledare, verksamhetschef och avdelningschef.

I det förstnämnda webinariet är fokus riktat mot Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltning och deras pågående SIB som ämnar att ge särskilt stöd till barn och unga, samt att stärka deras skyddsfaktorer i skola, fritid, familj och hälsa. Andrea Hormazabal, avdelningschef för socialtjänsten i förvaltningen, understryker att projektet eftersträvar att förändra hela socialtjänsten under tre år genom att bredda verktygslådan utifrån evidensbaserade metoder och civilsamhällets stöd (2019-09-28).

Vid presentation av vad SIBs innebär (social utfallskontrakt i detta fall) redogör Thomas Bokström, projektledare för RISE & SHIC, för vad som är viktigt att poängtera:

”En viktigt poäng är att det här handlar inte om inte om en finansieringsmodell i första hand. Vilket man kanske kan tro? Det handlar om att driva förändring i våra system. Precis som vi var inne på. Valfärdsinnovation, omställning, det som Andrea prata om också. Vi kallar det här för en förändringsledningsmodell. Poängen här är att man hjälper fler aktörer. Dvs. jobbar med flera aktörer för att de ska samarbeta mot ett gemensamt definierat mål. Det är egentligen poängen med ett socialt utfallskontrakt, sen kan finansiering vara en del av det.” – RISE, Thomas Bokström (2020-09-28)

Att SIBs uppfattas som ett verktyg för att driva förändring är förenligt med utsagorna från aktörerna LSV och Fryshuset, däremot lägger aktören RISE mer vikt på samarbete mellan aktörer för att lösa specifika samhällsproblem. Således är det finansiella endast en del av SIBs, medan att definiera problem och lösningar gemensamt är den främsta styrkan. Det är något som Hugo Mörse, verksamhetschef för LSV, instämmer i och motsäger till viss del det som tidigare har uppmärksammats från LSV:

”Folk kan göra misstaget att enbart tänka på sociala utfallskontrakt som något finansiellt, jag tror det är viktigt och säga att detta är ett systemförändrande verktyg där man har möjlighet att flytta fokus från aktiviteter och resursallokering till utfall och resultat ... man vill lösa en gemensamt definierad samhällsutmaning, med någon typ av innovativa lösning.” – LSV, Hugo Mörse (2021-03-12).

Detta bekräftar även Pontus Andersson, projektledare hos Lumell Associates (2021-03-12). Enligt dessa utsagor bedrivs probleminramningen genom att peka på att SIBs kan lösa viktiga samhällsproblem genom samarbete mellan aktörer, vilket i sin tur kan orsaka en systemförändring i termer av innovation, och inte ekonomi. Således är det tal om vinster, då samtliga aktörer har något att vinna genom att vara

involverade och hjälpas åt. Möjligtvis kan det vara en förlust att inte samarbeta, eftersom en förändring då inte kan åstadkommas. Emellertid pekar Bokström på att enskilda samhällsproblem, som är i behov av lösningar, kräver just samarbete och vikten av att jobba systematiskt för att inte rusa fram till olika lösningar:

”Det handlar mycket om att jobba med problemet i början. Problemformulering är också ett sätt att förankra. Det handlar inte bara om att ta fram rapporter, att beskriva statistik, utan handlar också om att få med sig verksamheter, målgruppen, olika aktörer i systemet kring varför är det här ett problem? Och är det ett problem? Så det är en väldigt viktig poäng, att det inte bara handlar om att presentera statistik, utan det är en betydligt bredare ansats än så.” – RISE, Thomas Bokström (2020-09-28)

Uttalandet understryker att RISE som aktör, men även i samarbete med andra, är försiktiga i samband med hur problem definieras och hur de ska lösas utifrån ett bredare perspektiv. Mörse betonar liknande ståndpunkt i samband med Norrköpings SIB (2021-03-12), men understryker att SIB har en framtid i Sverige och för komplexa samhällsproblem:

”Eftersom detta var det första av sitt slag och därför får man beakta det här lite grann som ett pilotprojekt inför ett större nationellt ekosystem kring utfall ... kontraktet med Norrköpings kommun varit ett exempel på hur man går till väga för att kunna hitta, egentligen tvärssektoriell samverkan mellan framför allt privat och offentlig för att ta sig an komplexa samhällsproblem.” – LSV, Hugo Mörse (2021-03-12).

Likaså säger Andrea Hormazabal att:

”... det krävs inget geni för att säga att Socialtjänsten själva inte kan göra jobbet. Civilsamhället själva kan inte göra jobbet, skolan själva kan inte göra jobbet, och därför är det ju det sociala utfallskontraktet som behövs.” – Stockholm stad, Andrea Hormazabal (2020-09-28)

Enligt de nämnda aktörerna finns allvarliga samhällsproblem idag, men ingen aktör klarar av det ensamt, och i synnerhet inte endast genom finansiering, dvs. utan samarbete, kunskap och innovation. Inte nog med att SIBs framställs som den optimala lösningen, dessutom har SIBs en framtid för Sverige där offentlig och privat sektor ska samverka alltmer. De inramade problemen består följaktligen av att offentlig sektor inte ensamt kan hantera samhällsproblem. Därutöver är inramningen motiverad av ett fokus på just samarbete mellan flera aktörer från olika sektorer och inte det finansiella.

6 Diskussion och slutsats

Av analysen framgår att aktörerna vill åstadkomma förändring genom SIBs som modell inom offentlig sektor genom att lösa välfärdssystemets brister därmed stora samhällsproblem. Emellertid är det olika sammanhängande problem som SIBs ämnar lösa enligt problemmäklarna, och detta är möjligt genom olika faktorer som måste vara på plats. Probleminramningen består av kunskap, värderingar och känslor i olika utsträckningar. Framför allt framstår det som att kunskap, i form av innovation och samverkan, är dominerande medan känslor och värderingar fyller en kompletterande funktion för att få fram budskapet om förändring. Således är kunskap främst baserad på vetenskap om sociala förhållanden och hur samhällets resurser ska hushållas för att effektivt uppnå förändring. Däremot verkar aktörerna dra stor nytta av professionell kunskap genom att ständigt peka på samarbete och utbyten av erfarenheter. Vem som är problemmäklarnas publik uttalas inte explicit, men av de problem som inramas är det dels olika målgrupper som är i behov av hjälp, dels offentlig sektor som system och dess brister.

I synnerhet pekar privata och ideella aktörer, som Fryshuset och LSV, på att dagens system inom offentlig sektor brister i att inte arbeta förebyggande med stora samhällsproblem. Arbetssättet i sig är till synes ett inramat problem, ett annat inramat problem är att offentlig sektor varken besitter vana eller kunskap om att arbeta evidensbaserat som andra aktörer och dess sektorer gör. SIBs är följaktligen lösningen till dessa problem eftersom modellen tillåter att förändring skapas genom att flera aktörer samverkar. Med det följer mer innovation och effektivitet samt att våra skattemedel används rätt. Vinsterna är flera, framför allt faller de under ekonomiska och mänskliga vinster. Däremot är vissa aktörer, som RISE och LSV, särskilt måna om att dämpa det finansiella fokuset, i stället riktas strålkastarna mot samarbete och att alltför många aktörer ska gemensamt definiera mål som tillsammans kan lösas. Detta resultat överensstämmer med Knaggårds (2015) teori om problemmäklare beträffande inramningsprocessen när en aspekt väljs framför en annan, i detta fall innovation och samarbete framför ekonomiska vinster. I sammanhanget är det särskilt intressant att lyfta LSV som betonade vikten av det finansiella i deras utvärdering 2019, men som enligt deras verksamhetschefs 2021 menar att folk gör misstag i denna uppfattning. Oavsett är SIBs ett verktyg för systemförändring inom offentlig sektor och den gemensamma nämnaren för alla aktörer i analysen.

En annan notering som väcker intresse är RISE:s försiktighet om att vara särskilt noggranna när problem formuleras och vilka lösningar som kan identifieras. Särskilt betonar RISE delaktighet från alla parter, även målgruppen. Detta motsäger i viss mån tidigare forsknings kritik mot SIBs beträffande modellens tekniska svar

och inte transformerande (Roy 2017 m.fl. 6; Sinclair m.fl. 2021, 18). Därmed skiljer sig möjligtvis SIBs i Sverige från andra länder, t.ex. Storbritannien.

Det är påtagligt att SIBs är ett fall av förändringstryck inom offentlig sektor utifrån aktörernas utsagor i analysen. I synnerhet beträffande Fryshusets och LSV:s kritik mot sektorns oförmåga och ovana att såväl förstå som att lösa samhällsproblem genom att arbeta förebyggande. Således kan SIBs placeras inom ramen för ”marknadisering” och ”managementisering” (Ehn & Sundström 2020, 19, 20-21). Huruvida en verklig maktförskjutning från privat till offentlig sektor har skett kan inte konstateras utifrån analysen. Likaså om det är ett problem, som Hall (2020) antyder. Eventuellt beror detta på att Knaggårds (2015) del om problemmäklares ägandeskap inte var fokus i denna studie. Följaktligen kan det föreligga spänningar mellan aktörerna om vilka problem som borde inramas framför andra, som t.ex. samarbete och innovation framför det finansiella och en ny uppkommande marknad för välfärdstjänster. Detta kan därmed ses som en rekommendation till framtida forskning att studera. I synnerhet vilken betydelse det har för inramningsprocessen mellan olika aktörer. Detta gäller inte bara SIBs, utan även andra fenomen från ett aktörsperspektiv om problemmäklare som är mer intresserade av makt. Dessutom kan framtida forskning hålla ett öga öppet för när fler SIB-projekt i Sverige skapas och då fokusera på om de involverade aktörer kanske inramar liknande eller helt andra problem som kanske kräver andra lösningar med nya policyalternativ.

Slutligen ska denna studies frågeställning besvaras (1.2): *”Vilka problem ämnar SIBs lösa enligt aktörer som agerar i rollen som problemmäklare?”*.

Utifrån det som diskuterats utifrån analysen kan studien konstatera att aktörer som agerar i rollen som problemmäklare inramar offentlig sektor som ett problem beträffande dess välfärdssystem, därmed är sektorns arbetsätt för att lösa stora samhällsproblem också ett inramat problem. Detta beror främst på bristen på samarbete mellan aktörer från olika sektorer. I stället borde man främja innovation och att våra skattemedel används rätt i termer av effektivitet och preventivt arbete genom evidens. SIBs är enligt dessa problemmäklare en förändringsledningsmodell och inte en finansiell modell. Med rätt förutsättningar kan SIB lösa de inramade problemen. Problemen är huvudsakligen inramade utifrån kunskap av problemmäklarna i form av social och ekonomisk vetenskap om samhällsproblem och styrning. Värderingar, varför vi borde bry oss om problemen, och känslor, tal om vinster och förluster, fyller en kompletterande funktion i aktörernas probleminramning.

7 Referensförteckning

Baumgartner, Frank R. & Mahoney, Christine (2008). The Two Faces of Framing: Individual-Level Framing and Collective Issue Definition in the European Union i *European Union Politics* 9 (3), 435-449.

Béland, Daniel & Howlett, Micheal (2016). The Role and Impact of the Multiple-Streams Approach i *Comparative Policy Analysis, Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*, 18:3, 221-227.

Boréus, Kristina & Kohl, Sebastian (2018). *Innehållsanalys* i Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red. 2018). Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys (4: uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Boswell, Christina (2012). *The Political Uses of Expert Knowledge. Immigration Policy and Social Research.* Cambridge: Cambridge University Press.

Ehn, Peter & Sundström, Göran (2020). *Förvaltningspolitik i förändring* i Ehn, Peter & Sundström, Göran (red. 2020) (Statskontoret). Statlig förvaltningspolitisk för 2020-talet. En forskningsantologi.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann, Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (5:e uppl.). Stockholm: Wolters Kluwer.

Fraser, Alec, Tan, Stefanie, Lagarde, Mylene, Mays, Nicholas (2018). "Narratives of Promise, Narratives of Caution: A Review of the Literature on Social Impact Bonds" i *Social policy & administration*. Vol. 25, No. 1

Furusten, Staffan (2020). *Fler som kan mindre och färre som kan mer – en konsekvens av ökad konsultanvändning i förvaltningen* i Ehn, Peter & Sundström, Göran (red. 2020) (Statskontoret). Statlig förvaltningspolitisk för 2020-talet. En forskningsantologi (4:e uppl.).

Fryshuset (2018). Social Impact Bond i svensk välfärd.

Gluckman, Sir Peter (2018). "The Role of Evidence in Policy-Making: The Politics and Practice of Science Advice" i *Journal of Proceedings of the Royal Society of New South Wales* 151(1).

Guyard, Carina (2010). *Didaktikens anpassning till en förändrad verklighet: Om seminarier och medieteknik* i Burman, Anders, Graviz, Ana, Rönnby, Johan (red. 2010). Tradition och praxis i högre utbildning: Tolv ämnesdidaktiska studier. Huddinge: Södertörns Högskola.

Hall, Patrik (2020). *Tillväxten av managementbyråkratin – ett hot mot välfärdsstaten?* i Ehn, Peter & Sundström, Göran (red. 2020) (Statskontoret). Statlig förvaltningspolitisk för 2020-talet. En forskningsantologi.

Hood, Christopher (1991). A Public Management for all Seasons, i *Public Administration*, 69:1.

Kingdon, John W. (2014). *Agendas, Alternatives, and Public Policies* (4:e uppl.). London: Pearson Education.

Knaggård, Åsa (2015). "Forum Section: Theoretically Refining the Multiple Streams Framework - The Multiple Streams Framework and the problem broker" i *European Journal of Political Research* 54: 450–465.

Rittel, W.J. Horst & Webber, Melvin M. (1973). Dilemmas in a General Theory of Planning i *Policy Sciences* 4 (2), 155-169.

Roy, Michael. J, McHugh, Neil, Sinclair, Stephen (2017). *Social Impact Bonds Evidence-based policy or Ideology?* i Greve, Bent (edt. 2017) *Hand book of Social Policy Evaluation*. Roskilde: Edward Elgar Publishing.

Sinclair, Stephen, McHugh, Neil, Roy, Michael J. (2021). "Social innovation, financialisation and commodification: a critique of social impact bonds" i *Journal of Economic Policy Reform*, 24:1, 11-27.

Teorell, Jan & Svensson, Torsten (2007). *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod* (1:e uppl). Malmö: Liber.

7.1 Elektroniska källor:

Dagens Nyheter Debatt (2020-04-24). Fokhälsomyndigheten har misslyckats – nu måste politikerna gripa in. <https://www.dn.se/debatt/folkhalsomyndigheten-har-misslyckats-nu-maste-politikerna-gripa-in/> (Hämtad: 2021-05-20)

Krisinformation.se (2021-03-26) Så fungerar krishantering av coronaviruset i Sverige. <https://www.krisinformation.se/detta-kan-handa/handelser-och-storningar/20192/myndigheterna-omdetnyacoronaviruset/sagar-krishantering-till> (Hämtad: 2021-05-20)

Leksell Social Ventures (2019). Socialt utfallskontrakt i Norrköping: Utvärdering halvvägs. (hämtad från <http://www.leksellsocialventures.com/en/#s=start> 2021-05-20)

Lewin, Leif (2020-04-24). Attacken mot lärarna – attacken mot skolan. <https://www.dagenssamhalle.se/opinion/perspektiv/attacken-mot-lararna-attacken-mot-skolan/> (Hämtad 2021-05-20)

Norrköpings kommun (2020-11-26). Slutredovisning av Norrköpings sociala utfallskontrakt. (hämtad från <https://www.norrkoping.se/> datum: 2021-05-20)

Norrköpings kommun, Leksell Social Ventures, SKR, HealthNavigator (2016). Sveriges första sociala utfallskontrakt: För förbättrade skolresultat och minskad risk för återplacering för HVB- och SiS placerade barn och unga. (hämtad från <https://www.uppdragpsyiskhalsa.se/sociala-investeringar/> datum: 2021-05-20)

RISE (2021). SHIC Case: Individual Placement and Support och Sociala utfallskontrakt. <https://www.ri.se/sv/shic-case-individual-placement-and-support-och-sociala-utfallskontrakt-0> (Hämtad: 2021-05-20)

SKR Uppdrag Psykisk Hälsa (2021). Så fungerar sociala utfallskontrakt. <https://www.uppdragpsykiskhalsa.se/forebygga-och-forkorta-sjukskrivningar/tidiga-insatser-for-minskad-sjukskrivning/sa-funkar-sociala-utfallskontrakt/> (Hämtad: 2021-05-20)

SKR Uppdrag Psykiska Hälsa & RISE Social & Health Impact Center (Webbinarium) (2021-03-12). ”Sociala investeringar – lärdomar från Sveriges första sociala utfallskontrakt och andra exempel”. Tillgänglig via: <https://www.uppdragpsykiskhalsa.se/kalender/sociala-investeringar-lardomar-fran-sveriges-forsta-sociala-utfallskontrakt-och-andra-exempel/> (Hämtad: 2021-05-20)

Aktörer som uttalade sig och deras roller:

-Hugo Mörse, verksamhetschef hos LSV

-Pontus Andersson, projektledare hos Lumell Associates

Social & Health Impact Center (SHIC) (2019). Förbättrat stöd till utsatta barn och unga – lärdomar. (Hämtad från <http://socialimpactcenter.se/forbattrat-stod-till-utsatta-barn-och-unga-lardomar-fran-socialt-utfallskontrakt-i-norrkoping/> datum: 2021-05-20)

Stockholms stad, SKR Uppdrag Psykisk Hälsa, RISE (Webbinarium) (2020-09-28) ”Samverkan genom sociala utfallskontrakt”. Tillgänglig via: <https://www.uppdragpsykiskhalsa.se/sociala-investeringar/> (Hämtad: 2021-05-20)

Aktörer som uttalade sig och deras roller:

-Andrea Hormazabal, avdelningschef för socialtjänst barn och unga i Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltning

-Thomas Bokström, projektledare hos RISE & SHIC

-Ing-Marie Wieselgren, projektchef hos SKR Uppdrag Psykisk Hälsa

RISE (2021). SHIC Case: Individual Placement and Support och Sociala utfallskontrakt. <https://www.ri.se/sv/shic-case-individual-placement-and-support-och-sociala-utfallskontrakt-0> (Hämtad: 2021-05-20)

Widehed, Maria – Dagens Nyheter (2018-07-06). Riskkapitalister ser möjligheter där det offentliga misslyckats. <https://www.dn.se/ekonomi/global-utveckling/riskkapitalister-ser-mojligheter-dar-det-offentliga-misslyckats/> (Hämtad 2021-05-20)